

Hoofdstuk 12

Praktijkaanpak: veilig werken langs de weg

Praktijkaanpak: veilig werken langs de weg

In veel sectoren, bedrijven en beroepen komen activiteiten voor waarbij extra risico's zijn ontdekt, meestal door ongevallen of bijna ongevallen. Daarvoor is een aanpak ontstaan om toch veilig te kunnen werken. Dit valt gelukkig niet allemaal onder de examenstof, maar is wel belangrijk voor de praktijk. Daarom geven we hier de hoofdlijnen. Heeft u meer vragen, ga dan naar uw leidinggevende.

12.1 Veilig werken langs de weg

We besteden speciale aandacht aan het werken langs de weg omdat dat in de groene en grijze sector veelvuldig voor komt.

Wanneer je herstelwerkzaamheden aan de weg doet, hagen knipt, schoffelt of bermen maait, moet je aandacht kunnen uitgaan naar je werk.

Maar bij het uitvoeren van je werkzaamheden brengen je werkplek en werkomgeving risico's met zich mee. Onder werkomgeving worden zowel de plaats van uitvoering van het werk (weg, berm, bouwput) als werkplaatsen en bedrijfsterreinen verstaan. Het grootste risico dat je op deze werkplekken loopt is aangereden worden door weggebruikers. Door het treffen van veiligheids- en verkeersmaatregelen kun je de kans op aanrijden verkleinen. De werknemer, werkgever en wegbeheerder hebben daarin ieder een eigen taak en verantwoordelijkheid. De maatregelen en de verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de Wegenverkeerswet, de Arbowet en in het Burgerlijk Wetboek. Het CROW heeft op basis hiervan richtlijnen opgesteld voor werken in uitvoering langs wegen. Voor de Arbeidsinspectie gelden de CROW-richtlijnen als norm.

Het risico dat je wordt aangereden wordt bepaald door het wegtype, de soort werkzaamheden, de snelheid van het verkeer en het tijdstip van uitvoering van het werk. Verkeersmaatregelen bestaan uit het gebruik van de verschillende soorten afzettingmaterialen en het gebruik van signaalkleding. Verkeersmaatregelen zorgen ervoor dat jij als werknemer veiliger langs of op de weg kunt werken. Zo wordt ook de veiligheid van omstanders gewaarborgd. De inrichting van de werkomgeving is een algemeen belang!

Voor meer informatie verwijzen we naar de cd-rom.

Dit hoofdstuk heeft een samenvattend karakter en vervangt een speciale opleiding voor werken langs of op de weg NIET. Als je werkzaamheden naast of op de weg uitvoert, is een gedegen opleiding noodzakelijk. Volg dit bij voorkeur bij een gespecialiseerd trainingscentrum. Er zijn mensen die denken dat een opleiding voor veilig werken langs de weg alleen nodig is voor wegwerkers die dagelijks langs drukke provinciale of rijkswegen bezig zijn met wegonderhoud. Maar juist als je niet dagelijks geconfronteerd wordt met de risico's van langsrijdend verkeer, ben je niet getraind om hierop alert te zijn en mis je mogelijk voldoende actuele kennis over het plaatsen van een goede afzetting.

12.2 Risico's

Het graven van een sleuf, het leegzuigen van rioolputten of het snoeien van bomen zijn werkzaamheden die op, boven of naast de weg worden uitgevoerd. Deze werkzaamheden brengen specifieke gevaren met zich mee. Er is echter één duidelijk algemeen gevaar waaraan je bloot staat en dat is **aangereden** worden door weggebruikers. Daarnaast bestaat de kans op materiële schade, namelijk de kans dat machines of klein materieel worden aangereden. Bij werkzaamheden langs de weg heb je daarom materialen nodig om de werkplek voor jezelf, andere werknemers en weggebruikers veilig te maken. We denken dan in de eerste plaats aan verkeerskegels en waarschuwingshekken. Ook in het hoofdstuk over de Arbowet heb je kunnen lezen dat een veilige werkplek een verplichting is voor de werkgever.

De risico's van aanrijden zijn niet alleen aanwezig in het verkeer op de openbare weg. Veel ongelukken gebeuren op eigen terrein, in werkplaatsen en op bouwplaatsen met tractoren, heftrucks en vrachtauto's. Regelmatig lees je in de krant dat er een kind op het eigen erf onder een trekker is gekomen.

Om de risico's aanvaardbaar te maken moet een werkplek overzichtelijk en ruim van opzet worden gemaakt.

Ook is het belangrijk dat er een duidelijke afbakening is van welk deel gebruikt wordt door rijdend verkeer en welk deel door voetgangers. Dit verkleint de kans op onveilige situaties.

12.3 Verantwoordelijkheden

Voor het werken langs de weg is er regelgeving waarin duidelijk staat wie waarvoor verantwoordelijk is. Deze regelgeving staat beschreven in de Wegenverkeerswet, de Arbowet en in het Burgerlijk Wetboek. Ze wordt uitvoerig beschreven in de richtlijnen 'Werk In Uitvoering' van het CROW. Het CROW is het nationale kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur. De richtlijnen geven aan welke maatregelen minimaal noodzakelijk zijn om een zo groot mogelijke veiligheid te garanderen voor alle partijen die bij wegwerkzaamheden betrokken zijn.

Om zo veilig mogelijk te kunnen werken is samenwerking nodig tussen de 4 W's: Wegbeheerder, Werkgever, Werknemer, Weggebruiker.

Bij het uitvoeren van werken is het moeilijk om vooraf risico's in te schatten en daar overeenkomstig naar te handelen. Niet iedereen schat risico's hetzelfde in en bij een kleiner ingeschat risico is er meer weerstand tegen het treffen van maatregelen. (Dat kan wel even zo ...)
Immers alle veiligheidsmaatregelen kosten tijd en geld en dat moet ergens vandaan komen. Wie daarvoor opdraait, is niet de zorg van de werknemer.
Op basis van wetgeving in het Burgerlijk Wetboek en de Arbowet heeft de werknemer recht op bescherming door de werkgever en op veilig werk. Daarbij hoort een veilige arbeidsplaats. Die arbeidsplaats is elke plek die bedoeld is om te werken, maar ook elke plek waar werk wordt uitgevoerd.

De wegbeheerder

De wegbeheerder is verantwoordelijk voor alle verkeersmaatregelen. Hij moet toestemming geven om werkzaamheden op, boven of naast de weg te verrichten. Dit geldt ook voor het plaatsen van een wegafzetting. Wegbeheerders zijn Rijkswaterstaat, de provincie, de gemeente, het waterschap of particulieren.

De werkgever

De werkgever is verplicht zorg te dragen voor een veilige inrichting van de werk(omgeving) voor jou, je collega's en omstanders. In de werkvoorbereiding heeft hij overleg met de opdrachtgever en de wegbeheerder. Ook worden hulpdiensten, zoals politie en ambulance op de hoogte gesteld van eventuele verkeershinder. De werkgever moet zijn medewerkers op de hoogte brengen van de verkeersmaatregelen die genomen moeten worden. Tevens stelt hij de middelen beschikbaar, zoals afzetmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen.

De werknemer

Werknemers moeten uitvoerig geïnformeerd worden over regels en voorschriften van het bedrijf en de opdrachtgever. Ook over de verkeersmaatregelen moeten zij worden ingelicht. De werknemer moet zich houden aan instructies en voorlichting. Hij moet de verkeersmaatregelen op de werkplek zorgvuldig uitvoeren: voorbereiden, plaatsen en onderhouden. De werknemer is tijdens het werk verantwoordelijk voor de geplaatste wegafzetting.

De weggebruiker

De weggebruiker moet zijn opgeleid, een rijbewijs hebben voor het voertuig dat hij/zij bestuurt en zich verantwoordelijk gedragen. De weggebruiker moet zich richten naar de verkeersmaatregelen. Die verkeersmaatregelen moeten ook bij tijdelijke situaties duidelijke en juiste instructies geven aan de weggebruikers.

12.4 Verkeersmaatregelen

Bij het werken langs de weg is het belangrijk om de werkplek veilig in te richten met behulp van verkeersmaatregelen. De verkeersmaatregelen zijn gericht op de veiligheid van de wegwerkers en weggebruikers en op de doorstroming van het verkeer. Een verkeersmaatregel bestaat uit:

De '4 W's' hebben de volgende 'argumenten' om niet mee te werken aan veiligheid:

De wegbeheerder → Ik moet werken met gemeenschapsgeld, dus bezuinigen op veiligheid is het eerste verdiend en voorkomt files.

De werkgever → Het werk moet klaar binnen het budget, bezuinigen op veiligheid is het enige wat overblijft.

De werknemer → Veiligheid moet wel werkbaar blijven. Al dat gesleep met die borden en dat vestje gaat te ver.

De weggebruiker → Altijd wegwerkzaamheden als ik er langs moet. Weten ze wel hoeveel vertraging ik oploopt? Deze snelheidslimiet is toch nergens voor nodig, ik zie hier niet eens iemand werken ... Gas geven!!!!

- inleidende bebakening;
- aanduiding voor het begin van het werk;
- langsafzetting;
- beëindiging van de maatregelen.

Door het toepassen van een verkeersmaatregel maak je een veilige werkruimte en een veilige ruimte voor het opstellen van machines. Soms moet je afwijken van de toegepaste maatregel, omdat de situatie verandert. Zorgen voor voldoende veiligheid betekent ook: steeds je verstand blijven gebruiken.

Hoe groot het risico is om aangereden te worden, hangt af van:

- wegtype: autosnelwegen en niet-autosnelwegen, fietspad, gemengd verkeer, etc.;
- soort werkzaamheden: stilstaand of semi verplaatsend, in de berm;
- snelheid van het verkeer: daadwerkelijke snelheid, hoe sneller hoe gevaarlijker;
- tijdstip van uitvoering van het werk: buiten de spitsuren;
- tijdsduur van de werkzaamheden 2 uur: een dag of meer dan een dag.

De verkeersmaatregelen stem je af op de risico's van deze factoren samen.

De te gebruiken afzettingsmaterialen

Voor het nemen van verkeersmaatregelen zijn er verschillende afzettingsmaterialen beschikbaar. Bijvoorbeeld:

- verkeersborden: gebodsborden, verbodsborden, waarschuwborden, onderborden;
- waarschuwingshekken;
- actiewagens;
- verkeerskegels (pilonnen);
- geleidebakens;
- barriërs;
- verkeerslichten;
- zwaailampen.

Voor een verantwoorde en juiste inzet van afzettingsborden is het verstandig daarover een aparte training of instructie te volgen. Meer informatie kun je vinden in 'Veilig werken langs de weg' van IPC Groene Ruimte en in diverse publicaties van het CROW.

Gedragingen van automobilisten en van de mensen die langs de weg werken hebben invloed op elkaar. Als je een wegafzetting laat staan als het werk voorbij is, of grote pauzes inlast in het werk terwijl er een belemmerende afzetting staat, gaan automobilisten de afzettingen en snelheidsbeperkingen minder serieus nemen. Andersom lokt het gedrag van automobilisten ook weer reacties uit bij de mensen die aan de weg werken. Als je eigen werkgedrag professionaliteit uitstraalt, roept dat het minst weerstand op. Veiligheid in je eigen werkgedrag blijkt uit het gebruiken van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen en zo veel mogelijk zicht houden op aankomend verkeer. Maar ook uit sociaal gedrag naar weggebruikers en het vermijden van conflicten.

Praktijkgeval

Het stond in de krant:

Overreden door trekker

Sliedrecht - Vrijdagmiddag 18 februari 2005 is een 45-jarige man uit Giessenburg gewond geraakt toen hij in de Havenstraat overreden werd door de aanhangwagen van een tractor. De man was aan het werk in de Havenstraat en werd overreden door een achteruitrijdende tractor. De man kwam onder de wielen van de tractor terecht in het zand en raakte gewond aan rug, borst, hoofd en arm. Hij is voor behandeling overgebracht naar een ziekenhuis in Dordrecht. De traumahelikopter werd ook ingeschakeld maar omdat er gelijktijdig een ongeval gebeurde in Lexmond, is deze doorgevlogen naar Lexmond. De Arbeidsinspectie stelt een onderzoek in naar de toedracht van het ongeval.

